

UKA2019/Imm. 19
27. september 2019
Peter Olsen

Uunga siunnersuut: Akiliisarfik Ilangaassivik pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. xx, xx. xx 2019-imeersoq.

(Aningaasaqarnermut Nunanilu Avannarlerni Suleqatigiinnermut Naalakkersuisoq)

Naak siunnersuut una qaqinneqartoq immaqqa imaaliallaannaq akueriinnassallugu ussersartorsiorfigineqarsinnaagaluartoq, tassami imaammat, ullumikkut innuttaasut pisortanut akiitsui eqqarsaatigissagaanni akuersarneqarsinnaangitsumik ima qaffasitsigilersimmammata allaat 900 mio.kr pallillugit innuttaasut pisortanut akiitsui amerlatigilersimallutik. Taamaammat ilumut pitsaanerpaagaluarpog akiitsut tamarmik akilerneqarsinnaasugaluarpata.

Taamaattoq uagut Inuit Ataqatigiit aaliangerniarnitsinni aammalu oqimaalutaanitsinni tamat oqartussaaqataanerat aammalu inuit pisinnaatitaaffiinik illersuinissarput pingaernerutillugu, oqaloqatigiinnerit, siunnersuinerillu aqutugalugit aqqiissutissamik nassaarniartarnissaq oqimaannerutissimavarput; Aqqut taamaattoq upperinerusimallutigu.

Ilangaassivik taama isikkoqartillugu aqutissatut, piviusorsioertutullu isiginngilarput.

Ilaatigut makku pissutigalugit;

Siullermik; Ilangaassiviup pilersinneqarnerani akiitsooreersimasut akilersinniarneqartalernissaannut tunngassuteqanngilaq, tamanna siunertanngilaq, siunissamili

akiitsuulerumaartussat pinaveersaartinneqarnissaannik siunertaqartuulluni.

Aappaattut; Aqqiissuussineq kikkunnulluunniit pisortanut akiitsulinut tamanut pinngitsaaliissutitut eqqunneqassaaq. Taamaattoq akiitsoqanngitsunut pinngitsaaliissutaanngilaq, nammineq piunassutsi-mik tamanna peqataaffigineqarsinnaalluni.

Pingajuattut; Inuit ataasiakkaat akiitsoqalersimasut pinngitsaalillugillu Ilangaasivikkut akiliisinneqartalertussat, qaammammut akiligassap akilereerneratigut qaammatip sinneranut aningaasaataarutsinneqartannginnissaat anguniarneqarpoq.

Tamanna pillugu, Naalakkersuisut imaattumik siunnersuuteqarput, tassalu innuttaasoq akiitsulik akiligassami akilereerneratigut qaammammut qanoq amerlatigut minnerpaamik kaasarfimmiussaris-saneraat, imaapporlu:

Kisimiittoq meeranngitsoq ikinnerpaamik qaammammut 4.000kr –nik kaasarfimmiussaqaq, aapparinnut 6.000kr, kisimiittoq ataatsimik meeralimmut 5.600kr aappariinnut 7.600kr taavalu kisimiittumut 7.200kr marluunnik qitornalimmut, aappariinnullu 9.200kr.

Paasiuminaappoq sooq taamatut kisitsisilersuilluni, killilersuillunilusoq aaqqissuussiniarsarineq.

Killilersuutit taakku sumut iluaqutaassagamik?

Isumaqarpugut taamatut kisitsilersuilluni minnerpaaffiliineq qaffasinnerpaaffililluunniit pitsaanngitsoq isumassarsiatsialaanngitsorlu.

Sisamaattut; Illumut apeqquuserparput Ilangaassiviup eqqunneqarniarnera piviusorsiornerunersoq.

Nunatsinni naatsersueqqissaartarfiup kisitsisaataatigut takuneqarsinnaavoq ukiumut 150.000,- ataallugit isertitaqartartut 18.914-usunik amerlassuseqartut.. Taakkunangaalu 67 %-i pisortanut akiitsoqartuullutik.

Akiitsut akiitsunillu akilersuineq pillugu Naalackersuisut nassuiaataat 2017-meersoq malillugu innuttaasut ukiumut 150.000,- ataallugit isertitalinni akiitsuisa annersaat tassaapput meeqqanut akilersuutit, taakkulu amerlassussaata tassaavoq 261.983.000.kr. Ineqarnermut akiligassat 50.277.000.kr, ilinniarnermi taarsigassarsiat 10.846.000.kr, taavalu akileraarutissat sinnerinut ernianunullu 20.508.000.kr. Nassuiaammilu takuneqarsinnaavoq innuttaasut ukiumut 150.000.kr ataallugu isertitaqartartuusut akiitsui katillugu 380.983.000.kr-iusut. Ukiumullu katillugu annerpaamik 250.000,-it tungaannut aningaasarsiallit pisortanut akiitsui katillugu 429.533.000,-upput.

Tassa imaappoq naatsumik oqaatigalugu; Pisortanut akiitsullit kikkuuppat sumingaaneerpallu? Kisitsit takutippaat akiitsullit tassa taakkuisut pissakinnerpaat akissarsiakinnerpaallu.

Aap, naak Akiitsut akiitsunillu akilersuineq pillugu Naalackersuisut nassuiaataanni 2017-meersumi takuneqarsinnaagaluartoq, akiligassarpassuallinngooq aamma akornanniipput akiliisinnaarsuugaluarlutik akiligassaminnik akiliineq ajortunik.

Taamaattorli aamma nassuiaataasup ilaani aamma oqariartuutigineqartut ilagimmassuk; Eqqaamassavarput Akiitsorpassuallit akornanni ilaqarmata, akiitsuminnik qaqugumulluunniit akiliinngisaannartussanik. Qanorluunniit pineqaraluarunik akiliisinnaangilluinaqqissaartut.

Akiliisinnaanngitsullu nalunngikkaluarlugit akiligassanik nassinneqartuartartunik.

Aap, akiliisinnaanngereersut pinngitsaalillugit malersorunnaarlutigit, akiliisinnaarsuugaluarlutik akiliiumanngitsut taakku malersorniartigit. Akiliisinnaanngitsortagut malersornatigit.

Taamaattumik akiliisinnaarsuugaluarlutik akiliiumanngitsut, taakku piinnarlugit innuttaaqatitta ilaannik pinngitsaaliilluni akiliisitsiniartalernissamik aaqqissuussiniarneq, inuit pisinnaataaffiinik innarliinertut uagut isigaarput. Taamaattumik taamatut isikkoqartillugu peqata-affiginiangilarput.

Aap, uagut Inuit Ataqtigiinniit Akiitsut akiitsunillu akilersuineq pillugu Naalakkersuisut nassuiaataat 2017-meersoq naalisarlugu uagut ilaatigut imatut paaserusupparput;

Pisortanut akiitsullit amerlanerpaartaat tassaammata inuiaqtigiit akornanni appasinnerpaami inissimasaut, akissarsiakinerpaat, pissakinnerpaallu; Inuit uppereernikut, Inuillu uppereernikut uppiseqqinniarsarineqarsinnaangimmata, imaluunniit taamaaliorsinnaasimagaanni inuiattut pissuserissaarnerunngilaq inuk uppeqqasoq unataqqinniarsarlugu pissusilersorneq.

Naamik uagut Inuit Ataqtigiit taamatut pissusulersorniingilagut, taamaattumik Naalakkersuisut siunnersuutaat Ilanngaasiviup pilersinneqarnissaanut tunngasoq taama isikkoqartillugu itigartinniarlutigu aaliangersimavugut.

Naggataasumik

Inuiaqtigiit akornanni appasinnerpaamik inissimasut atugaarisaasa pitsanngorsarnerisigut, qaffassarneratigullu akiligassanik pinaveersaartitsinissaq aqqutisaasoq Inuit Ataqtigiinniit upperaaput.

Oqaloqtigiinneq siunnersuinerlu aqqutigalugit ajornartorsiummik qaangiiniartoqarsinnaasoq Inuit Ataqtigiit upperaaput. Naalagarsuartut pissusilersorata, inuillu pinngitsaalinagit; pisinnatitaaffinillu arsaartornagit aqqqissutissanik qaangiiniarsinnaaneq Inuit Ataqtigiinniit upperaaput.

Taamaattumik Inuit Ataqtigiinniit pisariaqarluinnalersut isigaarput, attateeqqat ataasiakkaarlugillusooq aqqillattaarniarunnaarlugit; Ukiuni tulliuttuni qulikkaani ataatsimoorfiusinnaasumik innuttaasunullu siuariartuutaasumik, ataqtigiissumik isiginnilluni aqqqissuusseqqinnissat.

Isumaginninnermi, akileraartarnermi, ineqarnermi, inuussutissarsiornermi il.il.

Taamaattumik taamatut oqaaseqarluta, immikkoortoq una taama isikkoqartillugu itigartillutigu Inuit Ataqtigiinniit ataatsimiititaliamut susassaqtumut ingerlateqqipparput.

Qujanaq

In.in.

Peter Olsen